

Неолітичні культури України VI-IV тис. до н.е.:

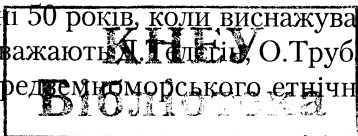
- 1 – німанська; 2 – дніпро-донецька; 3 – сурська;
 4 – ямко-гребінцевої кераміки; 5 – лінійно-стрічкової кераміки;
 6 – буго-дністровська; 7 – кукутені; 8 – трипільська.

Розвиток землеробства вів до осілого способу життя. Це спричинило послаблення родових зв'язків і початок формування територіальної (сільської або сусідської) общини. Виникла вона у добу неоліту (мідно-кам'яного віку) у IV тисячолітті до н.е.

3.3. Трипільська культура.

У неоліті розквітла Трипільська культура (від с. Трипілья на Київщині) Ця розвинута на той час культура займала час від кінця V по III тис. до н.е. на просторі від Балкан до Слобожанщини, від Полісся до Чорного моря. Провідними галузями господарства трипільців були орне (мотижне) землеробство перелогової форми, тваринництво і скотарство, гончарство. Для них характерна мальована кераміка жовтогарячої гами. Унікальним був звичай спалювати поселення через кожні 50 років, коли виснажувалися навколишні поля.

Як вважають **Д. Гелетій**, **О. Трубаčov** та ін., трипільці були племенами середземноморського етнічного типу (прафракійцями), але,

840890

безумовно, частково генетично, а більше культурно, сучасні українці є їх спадкоємцями. З тих пір у нас поширилася своєрідна мотика і розмальовані глиняні з дерев'яним каркасом, з піччою і вівтарем (покуття) хати, що утворювали вже тоді протоміста з населенням до 15 тис. чоловік (Майданецьке, Доброводи). Звідти витоки українських орнаментів і символіки, пошанування матері і землі. Є свідчення про трипільське письмо. В центрі міст стояли храми. Можливо, що жерці були і вождями цивілізації – держави Аратти з числом мешканців понад 1 млн.

Ми поділяємо думку Ю.Шилова, М.Чмихова та ін., що трипільці були етногенетичними попередниками індоєвропейців, котрі в епоху бронзи злилися з місцевим населенням, принісши із собою нові культурні елементи: патріархат, культ Сонця з його символом – колесом, розвинуту флективну мову, що лягла в основу і слов'янських мов. Деякі вчені (Н.Полонська-Василенко, В.Король) вважають, що культура ямково-гребінцевої кераміки, яка формувалася паралельно трипільській на Лівобережжі і Приазов'ї, представляє балто-білорусько-українську єдність. Але очевидно, що в енеоліті і навіть ранній бронзі відрізнити слов'янський етнічний масив від індоєвропейського надзвичайно важко.

3.4. Бронза.

Серед змін, яких людське суспільство зазнало за доби бронзи (III–II тис. до н.е.) найважливішою був перший суспільний поділ праці – хліборобські племена відокремлювались від скотарських. З одного боку, відбувся перехід від мотичного рільництва (волами) до орного із застосуванням першої сохи – розсохи із дерева. З іншого – розвиток тваринництва зумовив виділення професійного скотарства.

Найголовнішим технічним досягненням доби була металургія. Сплав міді з оловом, цинком та ін., дав бронзу, яка, маючи більшу твердість, була придатнішою для знарядь праці і зброї. Одержання гарантованого додаткового продукту призвело до нагромадження ресурсів у руках окремих колективів та осіб. Зростання соціальної нерівності, посилення протиріч, потребувало спеціального устрою – держави. Суспільство переходило до класового та державного устрою. (Давня історія України. – Кн.1).

В епоху бронзи у пошуках нових пасовищ, у степи України вторгаються кочові племена (номади). Відбувається перше велике переселення народів, позначене етнічною строкатістю. Степові обшири